

Ledenbericht

2e jaargang, no. 4 - december 2016

Den Haag-Haaglanden
HUMANISTISCH
VERBOND

Van de redactie

Vorig jaar zijn we gestart met het weer toesturen van een papieren Ledenbericht. Oorspronkelijk zou dit driemaal per jaar uitkomen. Dit betekende echter dat er een 'gat' viel in de wintermaanden. Besloten is het Ledenbericht viermaal per jaar te laten uitkomen. In dit laatste nummer van het jaar is het hele programma voor 2017 opgenomen. We hopen u op de verschillende activiteiten te ontmoeten.

December is de donkerste maand van het jaar, maar we kijken tegelijkertijd ook uit naar het licht. De Midwinterviering wordt in humanistische kring breed gedragen en er worden tal van activiteiten georganiseerd. Op 17 december hebben in het kader van de Midwinterviering een dertigtal Haagse leden deelgenomen aan de excursie naar Scheveningen – museum Beelden aan Zee. Jos de Wit zorgde voor de humanistische

invulling via een toelichting op de tentoonstellingen en tijdens de wandeling door Scheveningen. De middag werd afgesloten in strandpaviljoen De Waterreus aan de boulevard.

December is ook de maand om nog eens terug te kijken naar het afgelopen jaar. Met plezier zijn vele activiteiten georganiseerd, zoals de Humanistische Café's, met een mooie herinnering aan de lezing in maart door Han Banning over de geschiedenis van Duitsland. Han, echtgenoot van bestuurslid Marianne Banning-Mul, is helaas op 7 oktober jl. op 85 jarige leeftijd overleden. Via deze weg wensen wij haar nogmaals veel sterkte om dit te verwerken.

Hoogtepunten waren de Midzomerviering, de uitreiking van de Humanistische Prijs Haaglanden en de Socrateslezing. Eveneens

te noemen zijn de Prinsjesdagviering en de manifestatie Peace in the Park, waar het HV nauw bij betrokken is.

Speciale aandacht werd dit jaar besteed aan 70 jaar Humanistisch Verbond. Het Haagse ledenbestand kende dit jaar drie leden die al vanaf de oprichting lid zijn. Het bestuur ging bij deze leden op bezoek en overhandigde een beeldje dat speciaal voor het jubileum gemaakt is. Een van de leden was in het voorjaar overleden; het beeldje werd postuum uitgereikt aan de zoon. Eveneens in de maak is een herinneringsboekje 70 jaar humanisme dat in 2017 zal uitkomen.

Het bestuur hoopt u op de bijeenkomsten in 2017 weer te ontmoeten en wenst u hele fijne feestdagen en een heel goed en gelukkig nieuwjaar, met mooie humanistische gedachten.

Socrateslezing in Den Haag, een terugblik

Brede vorming, in het Duits Bildung genoemd, is gericht op praktische wijsheid. Zonder Bildung in het onderwijs wordt de westerse samenleving er een van zelfgenoegzame hedonisten, aldus filosoof Joep Dohmen. Moderne Bildung is de redding van ons onderwijs!

Op maandag 14 november verzorgde emeritus hoogleraar Joep Dohmen de Socrateslezing van het Humanistisch Verbond over moderne Bildung. De lezing vond plaats in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag. Er was veel belangstelling voor het onderwerp, de zaal was zo goed als uitverkocht.

Aan de Socrateslezing werkten tevens mee Dylan Vianen, oprichter van De Bildung Academie, Mounir Samuel, politicoloog en publicist en Tim Hofman, presentator, blogger, dichter en columnist. Zij maakten Bildung met hun persoonlijke verhalen verrassend concreet. Beth & Flo verzorgden een muzikaal intermezzo.

De centrale vraag was: Hoe leren jongeren hoe ze hun persoonlijk leven en hun maatschappelijke rol actief vorm kunnen geven? Ouders moeten in de opvoeding keuzes maken tussen 'vrijlaten' en 'hypercontrole'. Op scholen overheerst het efficiency model: zoveel mogelijk jongeren moeten in zo kort mogelijke tijd met zo hoog mogelijke cijfers uitstromen. Maar waartoe voeden we jongeren dan op?

Overheid en maatschappij willen de burger van de toekomst vormen. Maar hoe? "Wat opvoeders nodig hebben", aldus Joep Dohmen, "is een ideaal van moderne Bildung."

Een paar jaar geleden is een nieuwe Bildungsbeweging ontstaan, die zich verzet tegen een voornamelijk instrumentele visie op onderwijs ten bate van economische doelstellingen. De fundamentele vraag 'waartoe dient ons onderwijs?' dreigt daarmee uit beeld te raken.

Joep Dohmen

Sinds de moderne tijd en het werk van Montaigne en Descartes is de opvatting verlaten dat de mens geschapen wordt naar het beeld van God en komt de mens zelf centraal te staan. De moderne Bildungsbeweging baseert zich op dit Verlichtingshumanisme, en zoekt een eigentijdse koers in een complexe en globaliserende samenleving. Het gaat om brede vorming waarbij jongeren leren hoe ze hun persoonlijke leven en hun maatschappelijke rol vorm kunnen geven.

Agenda 2017

donderdag 26 januari

Nieuwjaarbijeenkomst - aanvang 17.30 uur

donderdag 23 februari

Humanistisch Café - aanvang 17.30 uur - *Presentatie van en toelichting op het boek De Boemerang van Oorlog en Geweld. Een hedendaagse samenspraak over Erasmus' visie op oorlog en vrede, door bestuursleden van het 'Huis van Erasmus'*

zaterdag 11 maart

Filosofische wandeling Den Haag - Rond de Tweede Kamer, met aandacht voor de verkiezingen op 15 maart, door Jos de Wit - aanvang 15.00 uur

donderdag 30 maart

Humanistisch Café - Het levensverhaal van een Hongaarse vluchteling - aanvang 17.30 uur

donderdag 13 april

Algemene Ledenvergadering - aanvang 18.00 uur

donderdag 20 april

Humanistisch Café - aanvang 17.30 uur

zaterdag 20 mei

Filosofische wandeling Den Haag - Rondom Spinoza door Jos de Wit - aanvang 14.00 uur

donderdag 1 juni

Humanistisch Café - aanvang 17.30 uur

woensdag 21 juni

Wereld Humanismedag - aanvang 17.00 uur

donderdag - 29 juni

Humanistisch Café - aanvang 17.30 uur

dinsdag 19 september

Prinsjesdagontbijt - Restaurant Zebedeus - aanvang 9.00 uur

dinsdag 19 september

Prinsjesdagviering - Grote Kerk - aanvang 10.30 uur

zondag 24 september

Peace in the Park - Paleistuin - hele dag

donderdag 28 september

Humanistisch Café - aanvang 17.30 uur

vrijdag 13 oktober

Den Haag Internationale Stad van Vrede en Recht - avond

donderdag 26 oktober

Humanistisch Café - aanvang 17.30 uur

donderdag 30 november

Humanistisch Café - aanvang 17.30 uur

donderdag 21 december

Midwinterviering - aanvang 18.00 uur

Cursussen: nog niet alle data zijn bekend

Woensdag 8, 15 en 22 februari: Cursus Ecohumanisme - Sylvia Benschop

- Humanisme en politieke filosofie - Sid Lukassen

- Ecohumanisme - Silvia Benschop

- Andere kopstukken van het humanisme - Jos de Wit

Alle activiteiten zijn onder voorbehoud en vinden plaats in het Koorenhuis, Prinsegracht 27, tenzij anders vermeld.

Even voorstellen

In het eerste uitgave in 2016 van het Ledenblad zijn we gestart met het voorstellen van het bestuur, te beginnen met de voorzitter. In de volgende uitgaven stelden een aantal leden en onze vrijwillige medewerkster zich voor. In deze uitgave ronden we het voorstellingsronde af met de penningmeester en de secretaris.

Mijn naam is **Kees Overmeer**. Ik ben alweer een aantal jaren penningmeester. Ik ben geboren in Den Haag en ben 65 jaar oud. Ik ben werkzaam geweest bij de gemeente Den Haag in diverse functies voornamelijk op het gebied van de stedelijke vernieuwing. Ik ben niet opgevoed als ideologische scherpslijper en kijk met een zekere relativisering naar mensen die een sterke ideologische bevoegdheid ten toon spreiden. Mijn opvoeding heeft mij wel een bijna van nature humanistische levensovertuiging gegeven.

Daarom ben ik blij met mijn rol als penningmeester. Zo kan ik bijdragen aan het humanistisch gedachtegoed zonder zelf al te expliciet op de voorgrond te hoeven treden.

Een andere bezigheid van mij is het voorzitterschap van een kleine rugbyvereniging in Den Haag. Ik vermeld dat, omdat het zo'n volstrekt contra-punt is met het Humanistisch Verbond. Als voorzitter ben ik er verantwoordelijk voor dat een groep van zo'n 100 mensen hun passie voor het rugby kunnen beleven. En daar proberen we juist de al te heftige persoonlijke overtuigingen een beetje onder de pet te houden. Deze combinatie van 2 werelden bevalt mij tot nu toe uitstekend.

De ALV heeft ons het vertrouwen gegeven als bestuur. Daar probeer ik waar ik kan mijn bijdrage aan te leveren. Op een goede manier je geld besteden is ten slotte niet altijd makkelijk.

HV 70 jaar: Uitreiking beeldjes

In het kader van 70 jaar Humanistisch Verbond bezochten de bestuursleden Henk Bakker (voorzitter) en Inge Camfferman (secretaris) de afgelopen periode HV-leden van het eerste uur.

Op donderdag 29 september werd een bezoek gebracht aan mevrouw Hasselman (91 jaar). Mevrouw Hasselman staat nog vol in het leven, rijdt nog auto en is vooral geïnteresseerd in kunst en cultuur.

Op 11 november werd een bezoek gebracht aan de zoon en schoondochter van mevrouw De Wolff. Mevrouw De Wolff (91) was

begin dit jaar een van de drie Haagse HV-leden die al 70 jaar lid waren. Zij overleed op 5 april jl. Haar zoon en schoondochter stelden er echter prijs op het beeldje postuum in ontvangst te nemen. Beide gaven aan dat mevrouw De Wolff dit graag had ontvangen.

Op dinsdag 13 december werd een bezoek afgelegd bij de heer en mevrouw Hueting. De heer Hueting (91) is geboren in Apeldoorn, maar woont al 35 jaar in Den

Haag. Hoewel hij "anti filosoof" is, is hij op jonge leeftijd al lid geworden van het HV. Hij groeide op in een links georiënteerd

milieu, en het HV-lidmaatschap was een logische stap.

In het beeldje is het logo van de oprichting van het Humanistisch Verbond 70 jaar geleden verwerkt en het citaat van de filosoof Karl Popper:

"Wanneer je onbepaald verdraagzaam bent, dus ook tegen onverdraagzamen, wanneer je niet bereid bent om een verdraagzame samenleving te verdedigen tegen de onverdraagzamen, dan zullen de verdraagzamen vernietigd worden en met hen de verdraagzaamheid".

Programma 2017

In het programma 2017 is een aantal onderdelen al concreet ingevuld, voor andere zijn we nog druk bezig er een aantrekkelijke en interessante invulling aan te geven.

Naast de eigen programmaonderdelen, zoals de Humanistische Café's, cursussen, de Wereld Humanismedag en de Midwinterviering, is het HV nauw betrokken bij de Vredesweek, de Prinsjesdagviering en de Socrateslezing in Den Haag.

Tijdens de Vredesweek wordt elk jaar samengewerkt met de Stichting Peace in the Park, die op zondag een grote manifestatie organiseert in de Paleistuin. Wij worden in de organisatie ervan vertegenwoordigd door Marco Oostdijk, die vooral vanuit De Vrijplaats betrokken is bij het humanisme. Voor de inhoudelijke invulling van de Prinsjesdagviering in de Grote Kerk op de derde dinsdag van september is het HV vertegenwoordigd door Marjan Hoogeboom. Beide bijeenkomsten zijn gericht op inter-

religieuze en levensbeschouwelijke samenwerking door verschillende organisaties.

Dit jaar vond de Socrateslezing weer eens plaats in Den Haag. De belangstelling was buitengewoon groot. Reden om deze lezing in Den Haag te blijven organiseren. Dit jaar stond moderne 'Bildung' centraal: wat geven we onze kinderen en jongeren mee? Er zijn voor een volgende Socrateslezing ideeën om het internationale aspect van onze samenleving meer te benadrukken. Tenslotte is Den Haag de Internationale Stad van Vrede en Recht, al meer dan 100 jaar het symbool voor internationale gerechtigheid en dé plek waar conflicten worden voorkomen en vreedzaam opgelost. Dit geeft in deze turbulente wereld genoeg aanknopingspunten voor een lezing.

Nieuw in het programma zijn de stadswandelingen, ingevuld en uitgevoerd door Jos de Wit. Dit jaar maken we twee wandelingen door de Haagse binnenstad: de eerste rond het Binnenhof en de Tweede Kamer, mede in het kader van de verkiezingen op 15 maart, de tweede wandeling staat in het teken van het leven en gedachtegoed van Spinoza, ooit inwoner van onze stad.

Eveneens nieuw is het onderdeel Paideia. Paideia staat al vanaf de oude Grieken voor een manier van denken, die uitgaat van de volledig mens, waarbij kennis en de betekenis van cultuur en natuur bijdragen aan het volledig menszijn. We denken er aan om in het kader van Paideia wandelingen en excursies te organiseren waarin onder meer de natuur, beeldende kunst, muziek, architectuur, literatuur en filosofie onderdeel zullen zijn.

Freedom of Thought

Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, en de vrijheid om geen religie te hebben, is één van de belangrijkste mensenrechten. Discriminatie, vervolging en de behandeling van ongelovigen is echter wereldwijd een probleem.

Ongelovigen riskeren in vele landen straf. De aanklacht is meestal: afvalligheid of godslastering. De grootste schendingen vinden plaats in islamitische landen. Afvalligen

worden blootgesteld aan onderdrukking, bedreiging, geweld en moord, niet alleen door overheden, maar ook door medeburgers, lokale islamitische groepen en organisaties als IS, Boko Haram en Al Quaida.

Hoewel wereldwijd het aantal ongelovigen toeneemt staan hun rechten zwaar onder druk. 'Afvalligen' zijn wereldwijd doelwit van onderdrukking van en geweld door overheden én gelovige medeburgers.

Het Humanistisch Verbond en IHEU brengen de mensenrechtenschendingen tegen atheïsten, agnosten en humanisten op internationaal niveau onder de aandacht, onder andere door het jaarlijks uitbrengen op of rond 10 december van het 'Freedom of Thought report'.

Midwinterviering

Op zaterdag 17 december werd in het kader van de midwinterviering een excursie naar Scheveningen georganiseerd.

Hieraan nam een veertigtal Haagse leden deel. We startten bij museum Beelden aan Zee waar we ontvangen werden met koffie/thee en iets lekkers. Daarna kregen we een interessante rondleiding langs de collectie van het museum en de tijdelijke Picassotentoonstelling. De rondleidingen werden verzorgd door Anneke Kuilman en Lieke Burger.

Na een wandeling over de boulevard sloten we af bij strandpaviljoen De Waterreus, waar hapjes en drankjes voor ons klaarstonden.

Jos de Wit gaf de Picasso-tentoonstelling én Scheveningen nog extra kleur met zijn teksten en anekdotes met een knipoog naar het humanisme. Het was een zeer geslaagde middag.

Even voorstellen....

Mijn naam is **Inge Camfferman**. Ik ben sinds ruim 2 jaar actief betrokken bij het Humanistisch Verbond Den Haag. Daarvoor werkte ik bij de gemeente Den Haag onder meer als bestuursadviseur en projectleider op verschillende dossiers, zoals het grotestedenbeleid, integratiebeleid en bij cultuur. Ook heb ik zitting in verschillende besturen in Den Haag. Ik hou me naast de werkzaamheden die het secretariatschap meebrengen voor het HV vooral bezig met het invullen en organiseren van het programma en de communicatie.

Van huis uit heb ik het humanisme meegekregen. Mijn opa was al lid. Zelfbeschikking, onafhankelijkheid, tolerantie en vorming staan bij mij hoog in het vaandel.

Het humanisme heeft veel te bieden. Discussie en debat zijn belangrijke instrumenten om zienswijzen uit te wisselen en je eigen gedachtegoed te vergroten. Waar mensen elkaar ontmoeten, kennis en meningen uitwisselen en naar elkaar luisteren, gebeurt iets. Het zorgt voor herkenning en scherpt je gedachten.

Mijn prioriteit ligt daarom bij het organiseren van de ontmoeting en het vertalen van de humanistische waarden naar maatschappelijke kwesties. Ik ben van mening dat het Humanistisch Verbond op maatschappelijke thema's een belangrijke rol te spelen heeft, die nog wel wat kan worden aangescherpt en meer kenbaar gemaakt.

Colofon

Bestuur

Henk Bakker (voorzitter)
Inge Camfferman (secretaris)
Kees Overmeer (penningmeester)
Marianne Banning-Mul (lid)
Hans Gouweleeuw (lid)
Luc Meuwese (lid)

Secretariaat

Judith Mos

Adres: Prinsegracht 27, 2512 EW Den Haag

Telefoon: 06 - 573 70 445.

E-mail: info@humanistischverbondenhaag.nl

Website: www.humanistischverbondenhaag.nl

Redactie Ledenbericht

Inge Camfferman

Het Humanistisch Verbond, afdeling Den Haag-Haaglanden is een afdeling van het landelijk Humanistisch Verbond en werkt vanuit de statuten en het huishoudelijk reglement van het Humanistisch Verbond.

Vormgeving en druk

Pasmans Drukkerij, Den Haag

Oplage: 700 exemplaren

Het Ledenbericht verschijnt 4x per jaar